

El president de la CEOE, Gerardo Díaz Ferrán; el secretari general de CC00, Ignacio Fernández Toxo; i el ministre de Treball, Celestino Corbacho.

Diàleg amb sordina

A l'estat espanyol, sindicats i patronal miren d'arribar a un acord de negociació col·lectiva blocat des de principi d'any. Podria ser el primer pas per a reprendre el diàleg i recuperar una pau social dinamitada abans de l'estiu a causa d'una reforma laboral que uns anhelan i uns altres abominen.

Aquest dimecres, 7 d'octubre, es duu a terme la segona Jornada Mundial per a la Feina Decent. Sindicats de tot el món tenen previst d'aprofitar la jornada per reclamar als governs que la crisi no desemboque en un empitjorament de

les condicions laborals de les classes treballadores. També als Països Catalans les reivindicacions dels principals sindicats aniran en aquesta línia. La celebració de la jornada no és cap caprici. La situació a casa nostra no es pot comparar amb la de països en via

de desenvolupament, on l'explotació i les condicions de quasi-esclavisme són moneda de canvi freqüent. Amb tot i això, el nostre mercat laboral presenta encara moltes deficiències. El contagi del daltabaix financer a l'economia real té un cost laboral molt alt. Ara per ara, la crisi mostra amb tota cruïssa les febleses i les mancances d'un mercat laboral on reverberen les deficiències del model de creixement fins ara vigent.

Vist amb perspectiva, el mercat laboral té el comportament propi d'un malalt amb trastorn bipolar, amb fases de gran eufòria i etapes de depressió de la mateixa magnitud. En un interval de tres anys, l'estat espanyol ha passat d'anar al capdavant d'Europa en la creació d'ocupació a esdevenir l'ovella negra dels socis comunitaris. En aquest període, ha passat de crear 700.000 llocs de treball l'any a ser el responsable de la desaparició del 55% dels llocs de feina destruïts cada trimestre a la zona euro. A final del

segon trimestre del 2009, 4,1 milions de treballadors de l'estat espanyol no tenien feina. La punxada de la bombolla immobiliària i la consegüent aturada en sec de la construcció –que havia arribat a contribuir en un 15% al creixement del PIB en el període de bonança– i les indústries complementàries han menat a una escalada de la desocupació que palesa que el vigor del mercat laboral tenia un origen tan inconsistent com el del model productiu en si mateix.

L'euroregió de l'Arc Mediterrani (Euram) no ha pas restat al marge de la severa correcció del mercat laboral. Segons dades de l'Institut Ignasi Villalonga d'Economia i Empresa, el juny d'enguany a l'Euram hi havia 1,3 milions de desocupats. Des de principi del 2007 (quan n'hi havia 501.000) s'han destruït més 800.000 llocs de feina. Les estadístiques són especialment doloroses per als grups de població més vulnerables. Segons les dades de l'Institut Villalonga, entre la població immigrada la taxa de desocupació augmentà d'un 93,8% l'any passat, mentre que l'índex de desocupació juvenil quasi dobra la mitjana europea (36,8% contra el 19,7%). Per si no n'hi haguera prou, els joves han experimentat una taxa de temporalitat del 51,7%. Amb tot, la temporalitat (vegeu gràfics a la pàgina següent) ha deixat de ser patrimoni dels més joves. “Amb l'avanç de la crisi i la forta caiguda de l'ocupació –adverteixen des de l'Institut Villalonga– l'empitjorament de les condicions de treball s'ha estès i ha passat a afectar la majoria de treballadors, no sols els qui tradicionalment afectava la precarietat laboral, sinó també sectors que en condicions econòmiques més favorables oferien unes condicions de treball més bones.”

Quan cau la careta. Les xifres que ara mostren les estadístiques posen en relleu que els alts índexs de creixement registrats fins a final del 2007 han disfressat durant tots aquests anys la calamitosa realitat laboral en què hem viscut. La minsa inversió productiva, l'escassa productivitat i els salaris baixos han estat els fonaments sobre els quals s'ha assentat un model productiu que ara es clivella.

Tot plegat, ha alimentat una ocupació de baixa qualitat que cap reforma laboral (i en el període democràtic n'hi ha hagut una dotzena) no ha sabut contrarestar. El resultat ha estat una realitat laboral precaritzada, amb índexs alts de temporalitat que a l'etapa de bonança econòmica han superat el 30% de la població. Ara com ara, les estadístiques parlen d'un descens de la taxa de temporalitat. Això no significa, ni de bon tros, una millora del mercat laboral. Significa, per contra, que quan han hagut d'acomiar algú, els empresaris han preferit fer fora els treballadors amb contractes temporals, que són els més desprotegits i aquells a qui han de pagar una indemnització més baixa. La retallada de plantilles s'ha fet per la via d'acomiar la part més dèbil de la cadena.

Amb quatre milions de treballadors sense feina i amb la perspectiva d'un índex de desocupació que, segons la Unió Europea, superarà el 20% els mesos vinents, ningú no dubta que la situació laboral és molt delicada. Tampoc no en dubten els agents socials. Però aquest és l'únic punt en què patronal i sindicats estan d'acord. Tota la resta són desacords. Les desavinences són d'una tal magnitud que abans de l'estiu van fer miques el diàleg social. Sindicats i patronal diferien aleshores en la diagnosi de la crisi, però, sobretot, en les mesures que cal aplicar per estroncar la sagnia laboral. Això fou el mes de juliol, quan els sindicats van decidir d'alçar-se de la mesa de negociació per les posicions de la CEOE que, segons el seu parer, eren “maximalistes”.

En nou setmanes, des del 26 de maig –quan van començar les reunions del grup de treball del diàleg social– fins al 23 de juliol, i després de dotze reunions, sindicats i patronals espanyols, amb el padrinatge del Ministeri de Treball, foren incapaçs d'assolir cap mínim consens sobre què calia fer amb el mercat laboral. I si bé l'estiu sembla haver servit per a diluir la placa de gel que s'havia interposat entre els agents socials, a hores d'ara les posicions encara semblen molt allunyades.

Com gat i gos. La posició de la Confederació Espanyola d'Organitza-

Reformes i vagues al retrovisor

■ **1979**

Establiment de l'estatut del treballador.

■ **1980**

Aprovació de la llei bàsica de l'ocupació que determina les prestacions per a desocupats.

■ **1984**

Introducció de diversos models contractuals, entre els quals els temporals.

■ **1988**

14D. Felipe Gonzalez rep el seu primer gran colp polític pel seguiment massiu de la vaga general convocada per UGT i Comissions Obreres el 14 de desembre en protesta per la reforma laboral presentada pel govern socialista, que finalment ha de fer-se enrere.

■ **1992**

Reforma del sistema de prestacions de desocupació, amb la intenció de fer-la baixar.

■ **1994**

27E. El govern de Gonzalez aprova, mitjançant real decret, una reforma de l'estatut del treballador. El 27 de gener té lloc una vaga general.

■ **1997**

Els dos sindicats majoritaris i el govern del PP consensuen una reforma laboral.

■ **2001**

Reforma de l'estatut del treballador, enmig de dissensions entre UGT i CCOO.

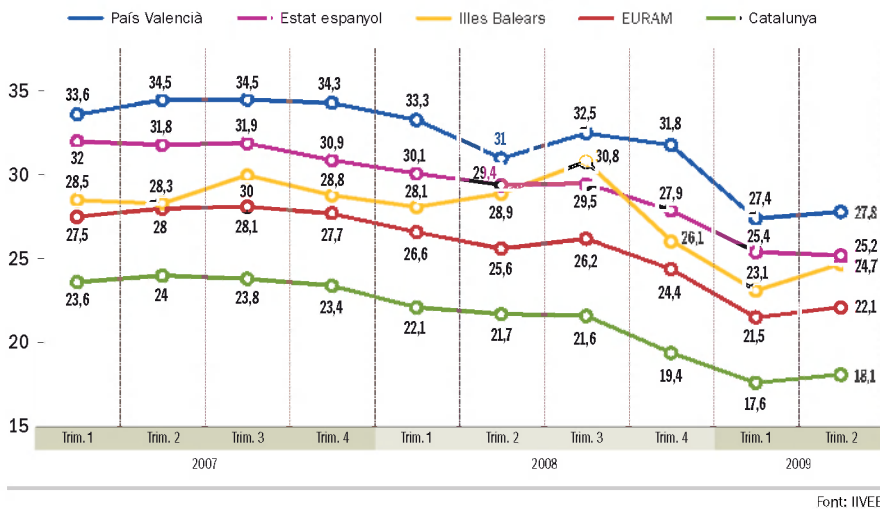
■ **2002**

20J. José María Aznar afronta la seua primera vaga general. El cop de decret troba una resposta multitudinària.

Taxes de temporalitat a l'Euram

En percentatge

cions Empresariales espanyola (CEOE) és molt clara. Els empresaris reclamen una reforma laboral urgent per a “potenciar la competitivitat de les empreses”. Per això, calen “les reformes estructurals d’aquelles matèries que ja s’han abordat als països amb els què competim”. “En aquests moments la CEOE creu convenient de donar suport a les decisions que es prenguen amb l’objectiu de fer competitives a curt termini les empreses i que essencialment han de tenir un enfocament de reducció de costs”, diu el document-proposta presentat per la patronal abans de l’estiu. Entre les mesures que reivindica la CEOE, hi ha: la reducció de les cotitzacions empresarials a la seguretat social, la disminució en cinc punts de l’impost de societats durant tres anys per a les pimes, més rapidesa de l’administració a l’hora de pagar a les empreses i l’extensió de les línies de suport de l’Institut de Crèdit Oficial a petites i mitjanes empreses.

Tanmateix, la reforma més polèmica de les que proposa la patronal és la d’abaratir els acomiadaments. Els empresaris sostenen que els contractes vigents actualment desincentiven la contractació perquè resulten molt cars en cas d’acomiadament (una indemnització de 45 dies per any treballat en el cas d’un treballador fix i acomiadament improcedent). Per això proposen d’introduir noves fórmules de contrac-

ció. I, si bé a hores d’ara no és del tot clar quina és exactament la proposta, des que s’introduí la qüestió en el debat la CEOE ha arribat a presentar la idea –davant els grups del parlament espanyol– d’aprovar un contracte amb una indemnització de vuit dies per any treballat. O bé la idea d’un *contracte indefinit fix*, que els dos primers anys siga *indefinit no fix*, amb la qual cosa hom pot fer acomiadaments sense indemnització, i que, transcorreguts els dos anys, pugadesvenir *indefinit fix*, amb una indemnització de vuit dies per any treballat.

La patronal també veu amb bons ulls aspirar a la *flexigüretat*, és a dir, un model socio-laboral que consisteix a combinar més facilitat per als em-

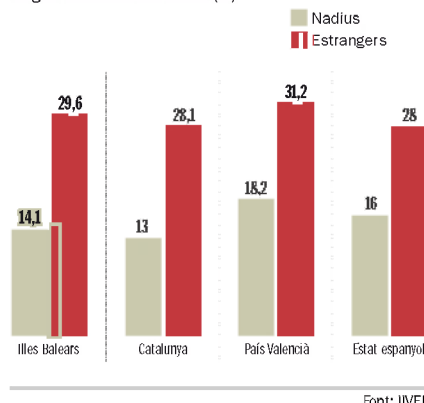
presaris a l’hora de contractar i acomiadar amb més facilitat de formació i ajudes estatals per als treballadors, de manera que els resulte més fàcil de trobar una nova feina. Aquest esquema s’aplica amb un cert èxit als països del nord d’Europa i ha fet fortuna entre un segment dels polítics europeus, que veuen en la *flexigüretat* la fórmula màgica que respon a les demandes actuals del teixit empresarial sense perjudicar el treballador.

Els sindicats abominen aquestes propostes. A parer seu, “només servirán per a abaratir l’acomiadament” i “universalitzar la temporalitat”. Lluny de proposar cap alternativa, els sindicats han adoptat una posició defensiva. A hores d’ara no volen ni sentir parlar d’una hipotètica reforma laboral i menys encara si es tracta de la que proposen els empresaris. La posició dels representants dels treballadors és ben clara: els alts índexs de desocupació provenen d’una crisi del model productiu, de manera que els problemes al mercat laboral no se solucionaran si no hi ha modificacions en el sistema econòmic. “El mercat laboral no pot convertir-se en boc expiatori de la crisi”, és la màxima entre els sindicalistes, que temen que la transformació del model productiu s’enllestesca amb una reforma del mercat laboral que desprotegesca els treballadors i no resolga les assignatures pendents d’un mercat laboral amb la desocupació més alta d’Europa.

En la batalla amb els empresaris, els sindicats s’han trobat la complicitat del govern espanyol. Assejats per la desastrosa situació econòmica que ha situat Espanya a la cua d’Europa i per una desocupació desbocada, Rodríguez Zapatero és conscient que la seua feble posició interna no resistiria una vaga general com la que els sindicats van organitzar contra Felipe González el 1988 o contra José María Aznar el 2002. Per això l’executiu socialista ha volgut alinear-se amb les tesis dels treballadors. “Les propostes dels empresaris són inassumibles per a un govern responsable”, va dir Zapatero quan es va trencar el diàleg social abans de l’estiu, conscient que la seua estabilitat a la Moncloa depèn en bona mesura de la posició que adopte en aquesta qüestió.

Taxa de desocupació

Segon trimestre del 2009 (%)

Des del trencament de les negocia-cions, l'executiu ha anat prenent dis-tància respecte als empresaris, les re-lacions amb els quals no travessen pas els millors moments. La bel·ligerància verbal del govern espanyol envers els empresaris, de fet, ha assolit nivells desconeguts en les etapes de González o Aznar i allunyen l'executiu de Zapa-tero del paper d'àrbitre que teòricament li correspon en aquesta partida.

Cisma acadèmic. La distància en les posicions de sindicats i empresaris s'ha traslladat també al món acadè-mic, en què economistes, sociòlegs i experts en dret laboral debaten sobre la conveniència o no d'una reforma laboral. Si per als uns és indispensable abordar la qüestió perquè els índexs de desocupació actuals són insosteni-bles, per als altres intentar d'elaborar una reforma laboral ara seria com obrir la caixa de Pandora. Entre els primers, hi ha Javier Andrés, profes-sor de la Universitat de València i un dels cent signants de la "Proposta per a la reactivació laboral a Espanya", document que ha acabat transcendent l'àmbit acadèmic i que, ara com ara, ha rebut més bona acollida entre la pa-tronal que no entre els sindicats. Amb tot i això, Andrés aclareix que "això que nosaltres proposem no es pareix gens a allò que diu la patronal". Per a aquest professor d'anàlisi econòmica, la reforma del mercat laboral "és ur-gentíssima", si bé reconeix que aquest procés "hauria d'haver-se començat abans, en l'època de bonança". "Te-nim un model productiu que presenta molts problemes, com ara que crea molta feina en època d'expansió però també en destrueix molta en èpoques de depressió. La destrucció d'ocupa-ció actual no és només responsabilitat del mercat de treball. La reforma labo-ral no és l'únic que cal. Però també és necessària", explica.

Els signants de la "Proposta..." par-teixen de la base que el mercat laboral és dual: hi ha uns treballadors, els fixos, molt protegits; i un altres, els temporals, molt vulnerables. Per tal de posar fi a aqueixa dicotomia proposen d'establir un únic contracte indefinit, amb una indemnització que va creixent a mesura que passen els anys. A parer d'aquests experts, "aquest contracte

Zapatero és conscient que la seua feble posició interna no resistiria una vaga general com la del 1988 o el 2002

ajudaria a reduir la greu desigual-tat d'oportunitats de què són objecte determinats col·lectius" perquè elimi-naria l'esquerra que hi ha entre els baixos nivells d'indemnització dels contractes temporals i l'alt nivell de protecció dels contractes indefinits". També proposen de refer el sistema de prestacions per desocupació, modificar el sistema de negociació col·lectiva i canviar substancialment les polítiques actives de cerca de feina.

En resposta a aquests experts, 700 més van signar la declaració "La feina, fonament d'un creixement econòmic sostenible", en què rebutgen de soca-rel les iniciatives de la patronal i miren amb desgrat l'anomenat manifest dels 100. Els signants d'aquest document soste-nen que "si resulta unànime l'opinió

de la inexistència de connexions entre l'actual crisi econòmica i la regulació del mercat de treball, no és de cap manera congruent voler aprofitar la pre-sent situació per reduir i eliminar drets socials". "El nostre problema és l'es-tructura productiva", diu Albert Recio, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i un dels experts que s'ha adherit a la declaració. Segons Recio, "la pretesa simplificació en el règim de contractació acabaria fent-ne aflorar el veritable propòsit: la simplificació del règim d'acomiadament".

La partida continua oberta, ara amb la negociació de l'acord de negocia-ció col·lectiva, blocat des de principi d'any. Qui mourà fitxa?

Violeta Tena

ONA SOL
HOTELS
A Benidorm

H. Los Dálmatas ****
H. Avenida ****
H. Bristol Park ***
H. Condal ***
H. Vista Oro **
H. Mar Blau **
H. Brasil **
Residencia Bristol *
Aptos. Avenida

A Dénia
Hotel Port Denia ***
Pda. Sorts de Mar, s/n
Tel: 96 578 12 12

Central de reserves
Tel: 96 680 32 32
Fax: 96 680 33 00
<http://www.onasol.es>